

«Նոր ժամանակի կրթություն» ՀԿ

*ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ
ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ
ԴԱՍԸՆԹԱՑ*

*ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ
ԱՇԽԱՏԱՆՔ*

Հետազոտության թեման՝ Սովորողների մեջ համագործակցային կարողությունների ձևավորումը առարկայի դասավանդման գործընթացում

Առարկան՝ Դասվար

Հետազոտող ուսուցիչ՝ Աննա Թորոսյան

Ուսումնական հաստատություն՝ Պարտիզակի Ահարոնի անվան միջնակարգ դպրոց

Երևան 2022

Բովանդակություն

Ներածություն.....	3
Համագործակցային ուսուցման տեխնոլոգիա.....	4
Ուսուցչի դերը համագործակցային ուսուցման մեջ.....	5
Համագործակցային ուսուցման սոցիալական արդյունքները.....	7
Համագործակցային ուսուցման կրթական առավելությունները.....	8
Համագործակցային ուսուցման տարրերը.....	9
Համագործակցային ուսուցման խմբերի տեսակները.....	10
Խմբերի ձևավորման սկզբունքները.....	12
Եզրակացություն.....	14
Օգտագործված գրականություն.....	15

Ներածություն

Համագործակցային ուսուցման կիրառումը սկսվում է դեռևս անտիկ դարաշրջանից: «Թալմուդը հասկանալու համար պետք է ընկեր ունենալ»,- գրված է Թալմուդում: Հռոմեացի փիլիսոփա Սենեկան ասում էր, որ սովորեցնողը կրկնակի է սովորում: Իսկ 17-րդ դարում Կոմենսկին հավաստում էր, որ սովորողները շահում են, երբ սովորում են ուրիշից, նաև երբ սովորեցնում են ուրիշի:

Փորձը ցույց է տվել, որ համագործակցային դասերն ավելի արդյունավետ են: Այդ ընթացքում ստեղծվում են աջակցող և փոխադարձաբար նվիրված հարաբերություններ, բանիմացության և ինքնարժևորման առավել բարձր աստիճաններ: Համագործակցային ուսուցումը երեխաներին մղում է ավելի լավ սովորել, քանի որ «Երբ սովորեցնում ես, սովորում ես կրկնակի»:

Համագործակցային ուսուցման կիրառումը նպաստում է ուսման արդյունավետության բարձրացմանը: Ուսուցման ժամանակ աշակերտները գիտելիքներ են ձեռք բերում ոչ միայն ուսուցչի օգնությամբ, այլև ինքնուրույնաբար: Աշակերտն այս դեպքում պասիվ ընկալողից վերաճում է հայտնագործողի և գիտելիքների ձեռք բերման ակտիվ մասնակցի: Աշակերտները զույգերով կամ փոքր խմբերով աշխատում են մի ընդհանուր խնդրի լուծման, թեմայի հետազոտման կամ նոր միտք, նորարարություն իրականացնելու ուղղությամբ: Խմբերում ընդգրկված տարբեր կարողությունների և մտածողության տեր աշակերտներից յուրաքանչյուրը ներկայացնում է իր տեսակետը, միաժամանակ ծանոթանում մյուսների մտքերին: Այս դեպքում նրանք սովորեցնում են իրար և սովորում միմյանցից:

Համագործակցային ուսուցումը խմբերով, ինքնուրույն, անհատական ու շերտավորված աշխատանքների մի կուռ համակարգ է: Այն ընդգրկում է զրույցի, խնդրահարույց ուսուցման և փոխներգործուն մեթոդների տարրեր:

Համագործակցային ուսուցման տեխնոլոգիա

Համագործակցային ուսուցման հիմքում ընկած են հիմնականում երեք տեսություններ՝ սոցիալական փոխկախվածության, ճանաչողության զարգացման, վարքագծային ուսումնառության:

Սոցիալական փոխկախվածության տեսության նրկայացուցիչները (Կուրտ-Կաֆկա, Կուրտ-Լեվին) խումբը դիտում են որպես դինամիկ ամբողջություն, որտեղ շեշտադրվում է ընդհանուր նպատակից բխող փոխկախվածությունը. խմբի անդամներից մեկի վիճակի փոփոխությունը հանգեցնում է մյուսների վիճակների փոփոխության: Իսկ ներխմբային լարումը հանգեցնում է խմբի ընդհանուր նպատակի իրականացմանը:

Ճանաչողական զարգացման տեսությունն իր հիմքում ներառում է Պիաժեի, Վիգոտսկու, Բրուների հայացքները: Վիգոտսկին ասում էր՝ գիտելիքին հատուկ է սոցիալական որոշակի բնութագիր, և ծնվում է ծագած խնդիրների ըմբռնման և լուծման ընթացքում՝ գործադրած համատեղ ջանքերով: Նյութը վերապատմելու կամ վերաշարադրելու ընթացքում սովորողներն արդեն ձևավորված ճանաչողական կառուցվածքներում որոշակի փոփոխություններ են կատարում: Հետևաբար, ըստ Վիգոտսկու, մտավոր աշխատանքի լավագույն ձևը սովորածը ընկերոջը բացատրելն է: Իսկ Ջերոմ Բրուները մշակեց հետազոտական ուսուցման գաղափարը, որը շրջադարձային եղավ: Նա ներկայացնում է ճանաչողական ուսուցման մի մոդել, որտեղ տեղեկությունն անցնում է ընկալում-դասակարգում-յուրացում շղթայով և վերաճում գիտելիքի՝ հիմնվելով ոչ թե *ինչ* սովորելու, այլ *ինչպես* սովորելու սկզբունքի վրա:

Վարքագծային ուսումնառության տեսության կողմնակիցները շեշտադրում են խմբային աշխատանքի արդյունքի խրախուսումը, որը որոշակի դրդապատճառ կամ շարժառիթ է դառնում ուսուցման գործընթացի համար: Սքինները մշակեց ծրագրավորված ուսուցման մի ձև, ըստ որի՝ ուսումնական նյութը բաժանվում է տրամաբանական հաջորդականություն ներկայացնող փոքրիկ մասերի՝ քայլերի: Պատասխանելով համեմատաբար պարզ և հեշտ մի քանի հարցերի՝ աշակերտները խրախուսանք են ստանում, ինչը դառնում է ուսուցման գործընթացը շարունակելու և նյութն ամբողջությամբ յուրացնելու խթան:

Խմբում սոցիալական փոխկապվածության գաղափարը ամբողջացրին ամերիկացի Ջոնսոն եղբայրները: Նրանք զարգացրին «Սոցիալական փոխկախվածության» տեսությունը՝ նշելով սոցիալական փոխկախվածության ազդեցությունը սովորողների նվաճումների, փոխհարաբերությունների, հոգեբանական առողջացման և սոցիալական զարգացման վրա՝ միջանկյալ փոփոխությունների միջոցով:

Դասավանդման խնդիրների լուծման նպատակով համագործակցային ուսուցումը ուսուցիչների կողմից փորձարկվող միջոցներից մեկն է: Չնայած իր երկարատև պատմությանը, այն չի գտել լայն կիրառություն: Այդ ամենի պատճառը սովորողների առաջընթացի և ընդհանուր զարգացման վրա համագործակցային ուսուցման դրական ազդեցության բացակայումը չէ:

Համագործակցային ուսուցումը ժամանակակից կրթության, դասավանդման և ուսուցման ամենասիրված ոլորտներից է: Կարևոր է իրարից տարբերել ավանդական խմբային աշխատանքը և համագործակցային ուսուցումը: Ուսուցիչներից շատերն են դասավանդման ընթացքում կիրառում խմբային աշխատանքը, սակայն ոչ բոլորն են կարողանում ուսուցման գործընթացում համագործակցային ուսուցման հիմնական տարրերն ու մեթոդները ինտեգրել դասընթացում: Այդ պատճառով էլ համագործակցային ուսուցումը քիչ է կիրառվում տարրական դպրոցում, և դասարանում անցկացվող փոքր խմբերով աշխատանքները ավելի շատ խմբային աշխատանքներ են:

Ուսուցչի դերը համագործակցային ուսուցման մեջ

Համագործակցային ուսուցումն ակնկալում է ուսուցչի դերի փոփոխություն. ուսուցիչն առաջնորդում և ուղղորդում է դասարանը՝ ստեղծելով փոխադարձ վստահության մթնոլորտ և համագործակցությունը խթանող միջավայր: Ուսուցիչը հրամայողից վերափոխվում է հրահանգչի, աջակցողի և դիտարկողի:

Ուսուցչի դերը ամենից կարևորվող, մեծ հնարամտություն պահանջող, օր օրի ավելի գնահատվող մասնագիտություններից է: Հաջողությունների հասնելու համար ուսուցիչներին անհրաժեշտ են երեխաներին կառավարելու նոր եղանակներ:

Երբեմն սովորելն ու սովորեցնելը միշտ չէ, որ զուգահեռ են ընթանում: Դասագրքերում գրված նյութերի բովանդակությունը պատմելը կամ կարդալը դեռ սովորել չէ: Ինչպես նաև կարդացածը մտապահելը կամ անգիր անելը սովորել չէ:

Ուսուցումը սովորողի ներսում տեղի ունեցող ակտիվ և բարդ գարժնթաց է: Ուսուցիչը կարող է միայն ուղղորդել, ստեղծել դրա համար նպաստավոր միջավայր: Համագործակցային մեթոդներն անկնկալում են ուսուցչի դերի փոփոխություն: Այն նման է առաջնորդի դերի, որն ուղղորդում է դասարանը և ստեղծում փոխադարձ վստահության մթնոլորտ և համագործակցությունը խթանող միջավայր: Ուսուցիչը հրամայողից վերածվում է աջակցողի և դիտարկողի: Հաճան թվում է, թե համագործակցային ուսուցումն օգտագործող ուսուցիչը ավելի քիչ է աշխատում, քան ավանդական մեթոդով աշխատող ուսուցիչը, քանի որ ուսուցման ժամանակի նշանակալի մասը նվիրվում է աշակերտների սովորելուն իրենց ընկերներից: Մակայն իրականում դա այդպես չէ, համագործակցային ուսուցումն օգտագործող ուսուցիչը ստանձնում է մեծ թվով պատրականություններ, որոնց մեջ մտնում են.

- դասերի, վարժությունների պլանավորում և զարգացում,
- սովորողների խմբերի կազմում,
- սովորողների տեղաբաշխում,
- սովորողներին առաջադրանքի ներկայացում և բացատրում,
- խմբային աշխատանքի հսկողություն և անհրաժեշտության դեպքում միջամտություն,
- սովորողներին օգնություն սոցիալական հմտությունների զարգացման հարցում,
- գնահատում:

Համագործակցային ուսուցում կիրառող ուսուցիչը պետք է լինի համբերատար խմբի անդամներին ուղղորդելու համար: Խմբերին անհրաժեշտ են ժամանակ միմյան հետ ազատ զգալու համար: Խմբերից ժամանակ կպահանջվի նաև մտքեր փոխանակելու համար: Ավանդական մեթոդով աշխատող ուսուցչի համար հիմնականում այդ հանգամանքը չեն կարևորում: Դա չի նշանակում, որ ուսուցիչը պիտի սպասի մինչև ամենադանդաղ խումբն ավարտի քննարկումը: Ընդհակառակը, ուսուցիչը պետք է բոլոր խմբերի աշխատանքի տևողությունը կանոնակարգի հրահանգով:

Շատ ուսուցիչների համար համագործակցային ուսուցման մեջ ամենադժվարը ինքնավերահսկողությունն է՝ աշակերտներին իրենց սեփական հայտնագործությունները կատարելու և սեփական խնդիրները լուծելու համար հնարավորություններ ստեղծելու ընթացքում: Որոշ ուսուցիչներ միջամտում են, երբ աշակերտները համաձայն չեն միմյանց հետ: Ուսուցիչ միջամտությունը կարող է լինել միայն վերջում:

Ինչպես ավանդական, այնպես էլ համագործակցային ուսուցման դեպքում հաջողության հասնելու պայմանը ուսուցչի նախապատրաստությունն է: Ուսուցիչը պետք է պլանավորի բովանդակային մոտեցումը, աշակերտների գործողությունը գնահատումը: Ժամանակի բաշխումը նույնպես կարևոր է համագործակցային ուսուցման արդյունավետության համար: Այս ամենից կարելի է եզրակացնել, որ ուսուցիչը մեծ դեր ունի համագործակցային ուսուցման կազմակերպման գործընթացում:

Համագործակցային ուսուցման սոցիալական արդյունքները

Համագործակցային ուսուցման կարևոր հետևանքը անձի զարգացումն ու անհատականության ձևավորումն են: Մարդկանց հետ շփվելու արդյունքում, մենք ավելի լավ ենք հասկանում ինքներս մեզ: Այն մարդիկ, որոնց ներանձնային հմտությունները զարգացած չեն, թյուր փոխհարաբերություններ ունեն շրջապատի հետ և հակված են իրենց մասին կազմել ոչ ճիշտ կարծիք դժվարանում են համագործակցել: Դրական ինքնագնահատական ունեցող մարդն ավելի հեշտ է համագործակցում: Կյանքի որակը համագործակցային ուսուցման այլ կարևոր արդյունք է, քանի որ բոլորն էլ կարիք ունեն արդյունավետ փոխհարաբերությունների: Դրա համար կարևոր է ինքնագնահատականը, դիտարկումներ կատարելը, արդյունավետ հաղորդակցվելը և համագործակցել կարողանալը: Մարդկանց հետ դրական և աջակցող փոխհարաբերությունները մեծ ազդեցություն ունեն նաև հոգեբանական առողջության վրա: Այդպիսի փոխհարաբերություններ ստեղծելու անկարողությունը երբեմն առաջացնում է տագնապ, հուսահատություն: Ապացուցված է, որ մարդկանց հետ դրական փոխհարաբերություններ կառուցելու ունակությունը նվազեցնում է հոգեբանական սթրեսը: Համագործակցային ուսուցման կարևոր հետևանք է նաև սթրեսի հաղթահարման ունակությունը: Աջակցող փոխհարաբերությունների դեպքում նվազում է սթրեսային իրավիճակների թիվը,

պակասում է տազնապը: Նման փոխհարաբերությունները օգնում են հաղթահարել սթրեսը: Դրական փոխհարաբերությունները նպաստավոր պայման են նաև ֆիզիկական առողջության համար: Համագործակցային ուսուցումը հնարավորություն է տալիս բացահայտել անձի հակումները և մասնագիտական կողմնորոշումը:

Համագործակցային ուսուցման կրթական առավելությունները

Համագործակցային ուսուցումը ունի հիմնարար առավելություններ:

Առաջին՝ այն մղում է աշակերտներին ավելի լավ սովորելու: Բոլոր աշակերտների համար ստեղծվում է բարենպաստ միջավայր, որում նրանք կարողանում են արտահայտել իրենց ուժեղ կողմերը: Որոշ մասնագետներ կարծում են, որ համագործակցային ուսուցման պարագայում դասարաննորում ընդունակ աշակերտները պարտավորված են մշտապես սովորեցնելու մյուսներին, ինչի պատճառով նրանց առաջընթացը դանդաղում է: Սակայն այս կարծիքը ընդունելի չէ, քանի որ մարդը ամենաշատը սովորում է սովորեցնելիս:

Երկրորդ՝ գիտելիքներից զատ դպրոցի համար կարևոր է տարբեր կարողություններ ու բնավորության գծեր ունեցող աշակերտների հետ հաղորդակցվելու հմտությունները: Այս ճանապարհով էլ դպրոցը դառնում է հասարակության մոդելը:

Երրորդ՝ այն խրախուսում է ուսուցիչների համագործակցությունը: Հայաստանում ուսուցիչները սովոր են միայնակ աշխատելու, ինչն արդյունավետ չէ: Համագործակցային ուսուցումը արդյունավետ է այն դեպքում, երբ առկա է ոչ միայն աշակերտ-աշակերտ, աշակերտ-ուսուցիչ համագործակցությունը, այլև՝ ուսուցիչ-ուսուցիչ համագործակցությունը: Փորձը ցույց է տալիս, որ աշակերտները ավելի հեշտ են հարմարվում համագործակցային ուսուցման աշխատանձին, քան ուսուցիչները: Մինչդեռ համագործակցային ուսուցման մեջ կարևոր է ուսուցիչների համագործակցությունը:

Համագործակցային ուսուցման տարրերը

Համագործակցային ուսուցումը խմբային աշխատանքի առավել բարձր աստճան է, որը ենթադրում է խմբային աշխատանքի որոշակի նոր մշակույթի ձևավորում: Ոչ բոլոր խմբային աշխատանքներն են, որ կարող են ապահովել համագործակցային ուսուցում: Շատ դեպքերում ընդհանուր առաջադրանքը իրականացնելու ուղղությամբ խմբի ջանքերը արդյունք չեն ունենում:

Առաջադրանքը պլանավորվում և իրականացվում է այնպես, որ սովորողին մղի համագործակցության և նպաստի նրա ակտիվ մասնակցությանը ուսուցման պրոցեսին:

Համագործակցային ուսուցում իրականացնելու համար անհրաժեշտ է ապահովել որոշակի տարրեր, որոնց անվանում են համագործակցային ուսուցման տարրեր: Լավ և վատ կառուցված դասերը տարբերվում են այդ տարրերի առկայությամբ կամ բացակայությամբ: Համագործակցային ուսուցման տարրերն են.

- դրական փոխկախվածություն,
- դեմ առ դեմ փոխազդեցություն,
- անհատական հաշվետվություն և պատասխանատվություն,
- միջանձնային կամ փոքր խմբերով աշխատանքի հմտություններ,
- խմբային գործընթաց,
- փոխներգործուն / ինտերակտիվ առաջադրանք:

Համագործակցային ուսուցման տարրերի կիրառումը նպաստում է դասարանում համագործակցային միջավայրի ձևավորմանը, օգնում է ուսուցչին հասկանալու համագործակցային ուսուցման էությունն ու պլանավորելու դասը: Համագործակցային ուսուցման տարրերի անընդհատ օգտագործման արդյունքում խմբերը կարող են հասնել համագործակցության բարձր մակարդակի:

Համագործակցային ուսուցման խմբերի տեսակները

Համագործակցային ուսուցում կազմակերպելու նպատակով ստեղծված խմբերը դասակարգվում են ըստ հետևյալ տեսակների.

Համագործակցային ֆորմալ խմբեր – Խմբի անդամները համատեղ նպատակների իրականացման համար աշխատում են միասին մեկ կամ մի քանի դասաժամի ընթացքում:

Համագործակցային ոչ ֆորմալ խմբեր – Խմբի անդամները համատեղ նպատակին հասնելու համար աշխատում են ժամանակավոր խմբերում՝ ընդամենը մեկ քննարկման կամ մեկ դասաժամի համար:

Հենակետային համագործակցային խմբեր – Կայուն և երկարաժամկետ խմբեր են, որոնք գործում են մեկ կիսամյակի կամ ուսումնական տարվա ընթացքում, որոնց առաջնային նպատակն է խմբի յուրաքանչյուր անդամին աջակցելն ու խրախուսելը և գիտելիքների ձեռք բերման գործում առաջընթաց ապահովելը:

Համագործակցային ուսուցման ֆորմալ խմբեր: Համագործակցային ուսուցման ֆորմալ խմբերը կարող են գործել մեկ դասաժամից մինչև մի քանի շաբաթ և իրականացնել որևէ առաջադրանք: Յուրաքանչյուր աշակերտ ունի երկու պարտականություն. առավելագույնի հասցնել սեփական և խմբի յուրաքանչյուր անդամի ուսումնական արդյունավետությունը: Ֆրոնտալ խմբերի աշխատանքը կազմակերպելու նպատակով ուսուցիչը կատարում է հետևյալ քայլերը.

- ✓ ներկայացնում է առաջադրանքի նպատակները,
- ✓ կայացնում է որոշումներ,
- ✓ բացատրում է առաջադրանքը,
- ✓ դիտարկում է խմբի աշխատանքը,
- ✓ գնահատում է աշակերտների սովորածը և օգնում քննարկել, թե որքանով են արդյունավետ աշխատել խմբերը:

Աշակերտները պետք է համագործակցեն իրենց խմբի անդամների հետ, կիսվեն գաղափարներով, աջակցեն միմյանց: Գնահատումը իրականացվում է չափանիշների համապատասխան:

Համագործակցային ուսուցման ոչ ֆորմալ խմբեր: Համագործակցային ուսուցման ոչ ֆորմալ խմբերը ժամանակավոր գործող խմբեր են, որոնց գործունեությունը կարող է տևել մի քանի թույլից մինչև մեկ դասաժամի ավարտը: Այս խմբերը կարող են օգտագործվել դասախոսության, դիդակտիկ նյութերի ցուցադրման կամ ֆիլմեր դիտելու ժամանակ աշակերտների ուշադրությունը ուսուցանվող նյութի վրա կենտրոնացնելու, ուսուցման ընթացքում համապատասխան տրամադրություն ստեղծելու, դասի ընթացքում օգտագործվող նյութերը նախապատրաստելու համար: Ոչ ֆորմալ խմբերը հաճախ այնպես են ձևավորվում, որ աշակերտները ներգրավվում են երեքից հինգ թույլ տևողությամբ քննարկումներում՝ նախքան դասախոսությունը և դրանից հետո, իսկ դասախոսության ընթացքում՝ իրենց կողքին նստած աշակերտների հետ երկու-երեք թույլ տևողությամբ քննարկումներում: Ուսուցիչ դերը այս խմբերի աշխատանքները կազմակերպելու գործում հետևյալն է.

- ✓ կազմակերպել ներածական քննարկումներ,
- ✓ կազմակերպել խմբային քննարկումներ,
- ✓ ամփոփել քննարկումները:

Ուսուցման ընթացքում ուսուցչի համար դժվարություն է առաջանում աշակերտների կողմից նյութի ներկայացման հարցերում: Այս դժվարությունները հաղթահարվում են ուսուցչի ցուցումների օգնությամբ:

Համագործակցային ուսուցման հենակետային խմբեր: Համագործակցային հենակետային խմբերը կայուն անդամներով երկարաժամկետ խմբեր են, որոնց աշխատանքը տևում է ողջ ծրագրի ընթացքում: Խմբերի անդամները միմյանց աջակցում են, օգնում և խրախուսում նպաստելով առաջադրանքի կատարմանը: Այն ներառում է բացակա ընկերներին աջակցելը, անցած նյութը բացատրելը, տնային հանձնարարությունները կատարելու հարցում օգնելը և այլն: Հենակետային խմբերն ունեն անձնական պատասխանատվություն՝ լսել և սատարել խմբի անդամին, երբ նա ունի անձնական բնույթի խնդիրներ: Որքան մեծ է դասարանը և բարդ ու դժվար է առարկան, այնքան ավելի կարևոր է հենակետային խմբեր ունենալը:

Հենակետային խմբերը ուսուցչի կողմից ձևավորվում են նախապես խմբի անդամներին ուսումնասիրելուց հետո:

Խմբերի ձևավորման սկզբունքները

Համագործակցային խմբերը ձևավորվում են մի քանի եղանակով.

Համասեռ.

Համասեռ խմբում ընդգրկված անդամների աշխատանքային կարողությունները համագոր են: Այս տիպի խմբերում աշխատելիս աշակերտները նույն կարողությունների տեր անդամների հետ շփվելով իրենց ավելի հարմարավետ են զգում, աշխատանքը ավելի հաճելի է համագոր կարողությունների տեր անդամների հետ, քան տարբեր կարողություններ ունեցող աշակերտների հետ աշխատելիս, սակայն նրանք ավելի կատարելագործվելու շարժառիթ չեն ունենում:

Պատահական.

Պատահականորեն կազմված խմբերում կարող ենք ունենալ շատ թույլ և շատ ուժեղ խմբեր: Այս դեպքում դժվարանում է դասարանի աշխատանքի կառավարումը:

Ըստ հետաքրքրությունների կամ ինքնակամ.

Երբ աշակերտներն իրենք են ընտրում իրենց խմբի անդամներին, սովորում են նախաձեռնություն հանդես բերել նաև հասարակական իրավիճակներում, իրենց ավելի հարմարավետ են զգում նման խմբերում աշխատելիս: Ինքնակամ ընտրությունն ունի նաև թերություններ.

- բոլորը միշտ նույն անդամներին են ընտրում իրենց խմբում,
- աշակերտներից ոմանք մերժվում են մյուսների կողմից,
- խմբավորված աշակերտները կարող են այլ հետաքրքրություններ ունենալ և շեղվել հանձնարարությունից,
- համեմատաբար դանդաղ աշխատառող կամ մերժված երեխաները նույն խմբում են աշխատում և նրանց հետ մնալու հավանականությունը մեծանում է:

Այսպիսի խմբերի նպատակները կարող են չհամընկնել ուսուցչի և ուսուցման նպատակների հետ: Ոչ ինքնակամ խմբվելու դեպքում, ուսուցիչը պետք է բացատրի երեխաներին բոլոր ընկերների հետ աշխատելու անհարժեշտությունն ու կարևորությունը:

Տարասեռ.

Տարասեռ են համարվում այն խմբերը, որոնց անդամները տարբեր՝ ուժեղ, թույլ, միջին կարողությունների տեր աշակերտներ են: Երբ խմբերում հավասարաչափ են բաշխված ուժերը, ուսուցչի համար հեշտանում է նոր նյութի մատուցումը, դասարանի կառավարումը, ինչպես նաև աշակերտների փոխադարձ ուսուցանումը: Մշտապես տարասեռ խմբերով աշխատելն ունի նաև իր բացասական կողմերը, ուժեղ աշակերտները զրկված են միասին աշխատելու և ուժեղ գործընկերոջ ներկայություն զգալու հնարավորությունից, թույլերը միշտ գտնվելով ուժեղների հովանավորության տակ հնարավորություն չեն ունենում առավելագույնս դրսևորելու և առաջնորդության տարրերը սովորելու:

Պատահական կազմված խմբերը պետք է հաճախ փոփոխվեն: Ուսուցչի կողմից կանխամտածված ձևավորված խմբերը կարող են ավելի երկար պահպանվել: Ցանկալի է, որ խմբի կազմը փոքրաթիվ լինի: Տղաներն ու աղջիկները պետք է խմբում հավասար թվով ընդգրկված լինեն: Եթե խմբում միայն մեկ տղա կամ մեկ աղջիկ լինի, նա կհայտնվի ուշադրության կենտրոնում, որը կխոչընդոտի խմբի աշխատանքը:

Եզրակացություն

Համագործակցային ուսուցման տեխնոլոգիան ըստ կիրառման եղանակի ընդհանուր մանկավարժական տեխնոլոգիա է, որի հիմքում մարդասիրական մանկավարժության դրույթներն են: Համագործակցային ուսուցման հիմքում տարբեր ուսումնական իրավիճակներում սովորողների համատեղ ակտիվ գործունեության համար անհրաժեշտ պայմանների ստեղծման գաղափարն է: Սովորողները միավորվում են խմբերում, նրանց տրվում է առաջադրանք, ընդ որում յուրաքանչյուրը պատասխանատու է ոչ միայն իր այլև ամբողջ խմբի աշխատանքի համար: Այդ պատճառով էլ ավել թույլ առաջադիմություն ունեցող սովորողները ձգտում են սովորել: Արդյունքում աշխատում է ամբողջ դասարանը, քանի որ առաջադրված խնդրին միասնական լուծում են տալիս:

Համագործակցային ուսուցման հիմնական նպատակը սովորել սովորեցնելն է: Եթե նախկինում ուսուցման ընթացքում շեշտը դրվում էր գիտելիքների յուրացման և պարզ վերարտադրության վրա, ապա այսօր կարևոր է գիտելիքի ընտրությունը, դրա մշակման, յուրացման և կրառման գործնական հմտությունների ձեռքբերումը և կարողությունների զարգացումը: Այն նպաստում է սովորողների արդյունավետ համագործակցության և սովորելու գործընթացը ինքնուրույն կազմակերպելու անհատի կարողությունների զարգացում:

Փորձը ցույց է տվել, որ միասին սովորելը ոչ միայն հեշտ է, մատչելի, այլև հետաքրքիր և նշանակալիորեն արդյունավետ: Փոխօգնությունը, խնդիրների համատեղ լուծումը, հաջողության և անհաջողության կիսումը ձևավորվում է բարոյական բարձր որակներ, որոնք պետք են ոչ միայն դպրոցում, այլև կյանքում: Համագործակցային ուսուցման տեխնոլոգիայի կիրառումը ուսուցչին հնարավորություն է տալիս ստեղծագործաբար մոտենալ ուսուցման գործընթացին, դասավանդվող առարկային, սովորողներին, նպաստում նրա մասնագիտական-մանկավարժական կոմպետենտության դրսևորմանը:

Օգտագործված գրականության

1. Ա. Հովհաննիսյան, Կ. Հարությունյան, Ս. Խրիսյան և ուրիշներ «Համագործակցային ուսուցում» Երևան 2006
2. Համացանց՝ gspi.am
armedu.am
3. Նախաշավիղ 1. 2010
4. Նախաշավիղ 1-2. 2007